

Fors herstel van inkomen agrarische sector

Ton de Kleijn

Het inkomen van de land- en tuinbouw herstelt doordat de productiewaarde (+4%) meer groeit dan de kosten (+2,5%). De achterliggende verbetering van de ruilvoet is te danken aan een hogere prijsstijging van agrarische producten dan van aangekochte goederen en diensten.

Hogere prijzen over vrijwel hele linie

In 2012 komt de agrarische productiewaarde uit op 26,4 miljard euro, 4% meer dan in 2011. De stijging wordt vooral gerealiseerd door hogere prijzen. De prijzen in de intensieve veehouderij en de akkerbouw zijn het sterkst toegenomen. Alleen in de rundveehouderij dalen de prijzen door een lagere melkprijs. Het productievolume van de land- en tuinbouw neemt in 2012 licht af. Vrijwel in alle sectoren daalt het volume, al zijn er binnen de verschillende groepen wel een aantal uitzonderingen. De graanopbrengsten zijn in 2012 aanzienlijk hoger dan vorig jaar, toen de gemiddelde opbrengsten tegenvielen. In de tuinbouw zien we een herstel van de prijzen in de glasgroentesector. De hoeveelheid geogst fruit is fors gedaald, wat gepaard gaat met flink hogere prijzen. Ook in de sierteeltsector liggen de prijzen boven het niveau van 2011. De productiewaarde van de tuinbouwsector neemt uiteindelijk met 5% toe. De totale productiewaarde van de plantaardige sector komt 6% hoger uit, vooral door hogere prijzen. Het volume van de dierlijke productie was iets kleiner dan vorig jaar. De prijsstijging in de veehouderij komt vooral door hogere prijzen in de intensieve veehouderij. De prijs voor varkens neemt toe, en die voor eieren zelfs met meer dan 50%. Dat komt vooral door de lagere productie als gevolg van het verbod op houden van leghennen in traditionele kooihuisvesting per 1 januari 2012 in de Europese Unie.

Kosten nemen minder toe

Ook het bedrag van de aangekochte goederen en diensten neemt toe, maar minder dan dat van de productie. Een groot deel van de algemene kosten stijgt met een percentage dat dicht tegen de inflatie ligt. De prijzen voor mengvoeders stijgen, na de forse stijging in 2011, opnieuw, maar in mindere mate. Als gevolg van hogere energieprijzen nemen de kunstmestprijzen ook weer toe. De ontwikkeling van de energieprijs loopt sterk uiteen voor de verschillende sectoren. Met name in de glastuinbouw lijkt de prijsontwikkeling zich gunstiger te ontwikkelen dan in andere sectoren. Hierin speelt ook de productie van eigen energie een belangrijke rol.

Flinke stijging inkomen

Doordat de bruto productiewaarde met 4% toeneemt en de kosten met iets meer dan 2%, stijgt de bruto toegevoegde waarde in 2012 met bijna 8% tot 8,6 miljard euro (tabel 1). Na verrekening van heffingen, subsidies en afschrijvingen moeten hieruit de lonen van werknemers, de rente voor geleend vermogen en de pacht worden betaald. Uiteindelijk resteert er voor de agrarische sector een resterend inkomen van 2,3 miljard euro, het hoogste inkomen van de laatste vijf jaar. Dat inkomen is ruim 40% hoger dan een jaar eerder. Door de daling van het aantal bedrijven is de gemiddelde ontwikkeling per bedrijf nog gunstiger.

Tabel 1	Toegevoegde waarde in de agrarische sector (in miljoenen euro)		
	2010	2011	2012 (r)
Bruto productie	24.850	25.433	26.446
(-) Aangekochte goederen en diensten	16.176	17.402	17.799
(=) Bruto toegevoegde waarde	8.674	8.030	8.647
(-) Afschrijvingen	3.252	3.273	3.272
(+) Saldo lasten en subsidies	216	409	410
(=) Netto toegevoegde waarde	5.638	5.167	5.784
(-) Betaalde factorkosten	3.625	3.545	3.476
(=) Resterend inkomen	2.014	1.621	2.308

Meer informatie:

Rapport 2012-064 *Actuele ontwikkeling van resultaten en inkomens in de land- en tuinbouw in 2012*